СӨЙ ГӨМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫ ИҖТИМАГЫЙ - СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

26 ноябрь, 1997 ел.
ЧӘРШӘМБЕ

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга.

№ 133 (8145)

Бәясе билгеләнгәнчә

Татлы тамырны - дәүләткә
ИҢ КҮП ЧӨГЕНДЕР - «КИЕКЛЕ»ДӘН

Район хуҗалыклары татлы тамырны шикәр заводына озатуны төгәлләп киләләр. Чөгендерне районда иң күп мәйданда иккән «Киекле» хуҗалыгы да дәүләткә шикәр чималы сату буенча килешү йөкләмәсен уңышлы үтәп чыкты. Кичәге көнгә бу хуҗалыктан шикәр заводына килешү йөкләмәсендәге 10170 тонна урынына 11064 тонна татлы тамыр кабул ителде инде. Шулай итеп, бу хуҗалык игенчеләре инде бүген үк районда шикәр чөгендерен иң күп сатучылар булып торалар. Ә чимал озату әле дәвам итә.

Искечә эшләп алга барып булмас

Район хакимиятендә киңәшмә - семинар

Дүшәмбе көнне район хакимиятендә узган бу киңәшмәне чираттагы ялыннан соң эшкә керешкән хакимият башлыгы Ф.С.Сибагатуллин үзе алып барды. Район хуҗалыкларының игенчелек елын республикада яхшылардан булган күрсәткечләр белән төгәлләп килүләрен билгеләп, ул терлекчелектә дә яуланган позицияләрне югалтмау өчен бар тырышлыкны туплау зарурлыгын ассызыклап үтте. Һәм хакимият башлыгының беренче урынбасары - авыл хуҗалыгы һәм азык - төлек идарәсе башлыгы Ф.М.Дәүләтшин киңәшмәдә катнашкан хуҗалык җитәкчеләрен терлекчелектә ун айлык эш нәтиҗәләре белән таныштырды, бу җәһәттән малларның баш санын ишәйтү, шул исәптән мөгезле эре терлекләрнекен былтыргы дәрәҗәгә җиткерү, үрчем алуны, үстерү һәм симертүдә малларның тәүлеклек артымын күтәрү уңаеннан нәтиҗәле эшләүче һәм әлегә арттә калучы хуҗалыкларны аерым - аерым атап үтте. Идарә башлыгы бүгенге көндә хуҗалыкларда сөт җитештерүнең торышына аерым тукталды. Бу уңайдан һәр хуҗалыкта сөт җитештерүнең торышы асылда ничек булуы иң элек аның дәүләткә сатылганының күләме белән билгеләнергә тиешлегенә басым ясап, киңәшмәдә сөт җитештерү белән бергә аның товарлылыгы кебек мөһим күрсәткеч үзәккә куелачагы хакында ап - ачык итереп әйтелде. Хәер, мәсьәләне шулай бар кискенлегендә куярга күптән вакыт иде инде, әле терлекчелектә еллык нәтиҗәләргә, хуҗалыклар арасындагы ярышка йомгак ясаганда да шул критерийны үзәккә кую дөрес булырдыр.

Хәер, кайсы гына тармакта да эш беренче чиратта күпшы күрсәткечләр хакына түгел, ә ахыр чиктә продукция муллыгына ирешүгә максат итеп оештырылырга тиеш. Хакимият башлыгы моның нәкъ менә шулай булырга тиешлеген әле узган атнада гына авыл халкына хезмәт хакы буенча бурычларны каплауда бик ачык күренүендә аңлатып үтте. Хакимият башлыгы быел хуҗалыкларның дәүләткә саклауга тапшырган бодаен урнаштыру әмәлен тапты һәм шуннан кергән акча авыл халкына хезмәт хакы рәвешендә бүленде. Әмма һич тә һәркемгә тигез итеп түгел - кем бодайны күбрәк тапшырган, акчаны да шул күбрәк алды һәм монда берәүгә дә үпкәлисе юк. Шуның шикелле үк башка продукциялар, аерым алганда терлекчелектә сөт җитештерү һәм хәзерләүдә дә ахыр максат күздә тотылырга тиеш. Ә продукцияне азрак чыгымнар белән күбрәк җитештерүгә бары тик теге яки бу тармакта эш чын хуҗалар кулында булганда гына ирешергә мөмкин. Бу исә хәзер көнүзәк булган бурыч - авыл хуҗалыгында үзгәртеп коруларны чын - чынлап алып бару, икенче төрле әйткәндә, реформалаштыруның районыбызда кулланылышка кергән күптөрле формаларының иң үтемлеренә тукталып, ахыр чиктә җирнең, бер үк вакытта терлекчелек фермаларының да конкрет хуҗалары булуына ирешүне күздә тота. Элеккеге «Москва» хуҗалыгы базасында оештырылган кооперативларның быел игенчелектәге эш нәтиҗәләре хезмәтне болай оештыруның дөрес булуын ачык күрсәтте инде. Хәзер барлык хуҗалыкларда да хезмәтне оештыруның иң уңай формаларын ачыклап, реформалаштыру юнәлешендә озакка сузмыйча конкрет эшкә тотынырга кирәк.

Бер үк вакытта һәр хуҗалыкта, һәр производство участогында чыгымнарны мөмкин кадәр киметүгә юнәлдерелгән механизмны эшкә җигү зарур. Бу исә беренче чиратта эчке хуҗалык исәбенә күчү, шул җөмләдән һәр участокта эшне аз хезмәт ресурслары белән оештыру, аклана алмый торган чыгымнарның барысын да яңабаштан карап чыгу, ахыр чиктә һәр хуҗалыкның гына түгел, һәр участокның да керем чыганакларын да, чыгым юлларын да ныклы контрольгә алу дигән сүз. Бу уңайдан киңәшмәдә хуҗалыкларның электр энергиясе өчен түлисе бурычларының чамасыз күплеге, ә тиешле учет булдырылганда алар шактый үк кимрәк булырга мөмкин икәнлеге турында җитди сүз булды. (Шул хакта газетабызның икенче битендә махсус язма урнаштырыла).

Киңәшмәдә катнашучылар «Киекле» хуҗалыгында булып, малларны бәйләүсез асрау, шул исәптән сыерларны савуны яңа төр технология буенча оештыруның инде ничек гамәлгә ашырылуы белән таныштылар. Бу хакта сүз аерым.

Р.ГЫЙЛЬМЕТДИНОВ.

ХАТЫН - КЫЗЛАР КИҢӘШЕ

21 ноябрь көнне район хатын - кызлар Советы үзенең чираттагы киңәшмәсен үткәрде. Район хакимияте башлыгы урынбасары Ф.Р.Ногъманова, хакимиятнең яшьләр белән эшләү бүлеге мөдире Ф.М.Ханиева, район Советының оештыру бүлеге мөдире Р.С.Латыйпова катнашында узган бу сөйләшүдә төп тема булып аз тәэмин ителешле гаиләләргә ярдәм күрсәтү мәсьәләсе торды. Киңәшмәдә 25 ноябрьдән 5 декабрьгә кадәр районда «Әйберләргә - икенче тормыш» акциясе игълан итү турында карар кабул ителде. Хатын - кызлар Советы район хатын - кызларына тотылган әйберләрне җыюда актив катнашырга чакырып мөрәҗәгать итте. Шунда ук хатын - кызлар Советлары рәисләренә урыннарда бу эшне җанландыру йөкләнде. Үз ярдәмнәрен тәкъдим итүчеләр түбәндәге телефоннар буенча мөрәҗәгать итә алалар: 2 - 15 - 98, 2 - 27 - 27, 2 - 23 - 67.

Киңәшмәдә икенче мәсьәлә булып Яңа елга әзерлек мәсьәләсе каралды, анда да аз тәэмин ителешле балаларны игътибардан читтә калдырмау зарурлыгына басым ясалды.

Яңалыклар

Дәресләре - район педагоглары өчен

Узган җомгада шәһәрнең беренче мәктәбенә кунаклар күп килгән иде. Районның хезмәт укытучыларының эш тәҗрибәсен өйрәнү теләге китергән иде аларны бирегә. Педагоглар Г.А.Корчукованың 11 нче класста кызлар белән уздырган дәресенең югары педагогик дәрәҗәдә үтүен ассызыкладылар, В.Н.Шәриповның алтынчы класс малайларын эшкә өйрәтү осталыгын да югары бәяләделәр.

Шул ук көнне автоэш укытучысы М.М.Фәхриев та район укытучылары өчен ачык дәрес бирде.

Кар - бураннар куркытмасмы?

Кыш җитү белән юл төзү, коммуналь хезмәт күрсәтү оешмаларының мәшәкате арта: урамнар, тротуарларны кардан чистартасы була. Узган кыш ахырында ешайган кар - бураннар безнең шәһәрдә әлеге службаларның бу эшкә җитешә алмауларын күрсәтте. Былтыргы хәл быелга сабак бирдеме? Шәһәрне кардан арындыру бурычы йөкләнгән оешмалар җитәкчеләренә дә без шул сорау белән мөрәҗәгать иттек. Түбәндә аларның җавапларын урнаштырабыз.

Һ.Садыйков: НУАД начальнигы:

- Норлат - Әлмәт трассасының Әлмәт, Яңа Чишмә районы чикләренә кадәрге участоклары Норлат автоюллар идарәсе карамагында. МПП белән төзегән килешү нигезендә тимер юлның бире ягындагы юлларны да карап - чистартып торабыз әле. Шул күләмдә эш башкару билгеле инде җиңел нәрсә түгел. Шунысы шатландыра: юл чистарту өчен махсус техникабыз җитәрлек безнең. Көпчәкле өч, чылбырлы бер ротор кар чистарткыч агрегатлар тиз арада зур күләмдә эш башкаруга сәләтле. Болардан тыш, 3 берәмлек грейдер агрегатыбыз да бар. Ике К - 700, бер Т - 150 тракторыбыз да алдан төзәтеп, көйләнеп куелды. Юл чистарту, бозлы участокларны эшкәртү, ком сибү өчен дә махсус транспорт чараларыбыз бар. Алар ышанычлы кадрлар белән тәэмин ителгән.

Шунысын әйтәсем килә, бездә әлеге техниканың тәүлек буена дежурлыгы оештырылган. Кар - бураннар котырган очракта механизаторларыбыз белән тәүлекнең теләсә кайсы вакытында эшкә чыгу килешенгән.

Х.Җиһаншин: МПП баш инженеры.

- Турысын әйтим, кышкы чор безнең предприятие өчен бик мәшәкатьле. Ни өчен дигәндә, кышын кар чистартуда файдалана торган 9 берәмлек техникабызның бары берсе - кар төягеч кенә махсус агрегат санала. Калганнары - яраклаштырылган. Дөрес, бүгенге көндә аларның барысы да төзек, «хуҗа»лы. Кышкы чорда кар чистарту өчен алсыз - ялсыз эшләү дә килешенгән механизаторларыбыз белән. Шулай итмәгәндә, без үзебезгә беркетелгән мәйданнардан карны үз вакытында чистартып бетерә алмаячакбыз. Ә территориябез кечкенә түгел. Тимер юлның аргы ягындагы эреле - ваклы берничә дистә урам, шәһәр үзәгендәге барлык тротуарларны, Карл Маркс, Школьная, Советская, Гыйматдинов исемендәге, Козлов урамнарын өлешчә чистарту МПП өстендә. Шәһәрнең үзәк мәйданы да безнең карамакта. Аннан карны тулысынча көрәп алып, шәһәр читенә чыгару да йөкләнә әле.

Кыскасы, эш фронтыбыз зур булып, техникабыз җитешмәсә дә, безнең коллектив кышкы чорда юлларны, тротуарларны тиешле тәртиптә тоту, автотранспорт, шулай ук халык өчен өстәмә юл газабы тудырмас өчен барысын да эшләргә әзер.

Р.ГИНЯЕВА сөйләште.

Яшь каләмдәш

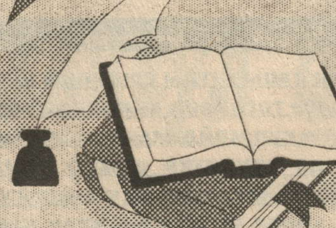

Кадерле яшь дусларыбыз!

Бүгеннән башлап сез - яшь каләм тибрәтүчеләр өчен яңа сәхифә - «Яшь каләмдәш» бите чыга башлаячак. Анда яшь иҗатчыларның тәүге язмалары дөнья күрер. Сәхифәдә сез яшь хәбәрчеләргә киңәшләр, кызыклы гыйбрәтләр дә табарсыз. Сездән язмалар көтәбез. Ә бүген - «Яшь каләмдәш»нең тәүге саны сезнең хөкемгә тапшырыла.

Менә инде берничә ел рәттән Киекле татар мәктәп - гимназиясе каршында "Каләмдәш" клубы эшли. Анда йөрүче мәктәп укучылары үзләрен шигырь язу, урыннардагы вакыйгаларны тасвирлау, хәбәрләр бирүдә сыныйлар. Газетабызның бу санында без "Каләмдәш"кә йөрүче берничә укучының иҗат җимешен тәкъдим итәбез.

Авылымда алтын көз иде

Авылымда елның алтынга тиңләшкән фасылы. Гаҗәеп мәшәкатьле яз һәм җәй айларыннан соң табигать моңсуланып, тынып калган. Көзгe кояш күкнең зәңгәр киңлегендә алтын нурларын чәчә.

Чирмешәннең суы салкын, чиста, анда уйнаклап йөзеп йөрүче балыклар яр буйларын күзәтә төсле.

Көзге урман авылым яныннан ук башланып китә. Аның гаҗәеп матурлыгын язып - сөйләп кенә бетерерлекме соң! Сары яулыклы зифа каеннар, кызгылт - сары алкалы гөлҗимешләр, серле усаклар, уттай миләш - баланнар, нык бәдәнле урман баһадирлары - имәннәр, яшел төсләрен кышларын да җуймас чыршы, наратлар. Һәм дә шуларга өстәп кышлауга хәзерләнүче бөҗәкләр, кошлар, җәнлекләр дөньясы. Әнә куаклыклар арасында соры тунын ак тунга алмаштыра башлаган озын колак, озак вакыт кар төшми торса аңа, мөгаен, ак туны кыйммәткә төшәр.

Әле кайчан гына гәрәбәдәй сары авыр башаклы иген кырлары инде туңга сөрелгән, ә уҗым басуларына йомшак ямь - яшел палас җәелгән диярсең.

Урамнарда әле күптән түгел генә сары, йомшак йомгак кебек яшел үлән өстендә тәгәрәп йөргән каз бәбкәләре инде буй җиткәннәр. Алар кызыл читекле аякларында нык басып, ап - ак күлмәкләрен киеп горур гына, салмак кына атлап йөриләр.

Ә иң кызыгы Үзбәкстаннан алып кайтып үрчетелгән үрдәкләр. Алар безнең үрдәкләр кебек дөнья бетереп бакылдамыйлар, пыш - пыш итеп кенә сөйләшәләр. Алар да бик матур булып үсеп җиттеләр. Бигрәк тә бу үрдәкләрнең ата затлары купшы, башларына төсле матур кәпәч киеп куйганнар. Әнә ана үрдәк газүткәргеч көпшәгә очып менгән дә тирә - якны күзәтә. Биектән кояшлы Үзбәкстан күренмәсме, дия микәнни?

Алтын көз! Бу ел фасылы, минемчә, үз исемен табигать төсләренең алтынга манылуына гына карап түгел, ә тагы амбарлардагы бөртек көшелен, яңа бодай уңышыннан тарттырылган гәрәбәдәй сары икмәкнең хуш исен, көзге сый - нигъмәтләрнең муллыгын кушып һәм тагы аңа кешенең көзге муллыкны булдыруга тотылган хезмәт, көч - куәт һәм кадер - хөрмәтнең кыйммәтләрен дә кушып алгандыр!

Гөлсинә Маслахова,
11 сыйныф укучысы.

Елмаюлар яшене

"Көз - гөрләп үткән җәйне сагынудан сагыш ул. Бу шатлыклы һәм моңсу искә алулар. Бүген сезгә алардан күңелле булсын"- безнең мәктәп "Көзге бал"ы әнә шундый сүзләр белән башланып китте.

Бәйрәм кичәсе ике өлештән торды. Беренчесендә төрле конкурслар үтте. Аларның һәркайсы үзенчә кызык һәм оригиналь булды. Шулай ук беренче бүлектә һава торышы мәгълүматлары тапшырылды. "Көзге бал" көнендә бөтен җирдә дә яңгыр явуы мөмкин. Ә безнең мәктәптә кояшлы, болытсыз һава, елмаюлар яшендәй ялтырый, уен - көлке яңгыры ява, вальс "дуфанлый" күңелле җил исә. Бу белдерүдән соң тагын да кызыграк һәм җылырак булып китте.

"Көзге бал"ның икенче өлеше дә һәркайсыбызга ошады - дискотека иде ул. Кич дәвамында без сайлау участогына килеп балның "Королен" һәм "Королева"сын сайларга тиеш идек. Озакка сузылган санаулардан соң аларның исемнәре дә мәгълүм булды: Света Григорьева һәм Эльвир Камалиев.

Әлеге бәйрәм кичәсендә бер генә битараф кеше дә булмады. Укучыларның йөзләре шат, күңелләренең күтәренке булуы кичәбезгә дә искиткеч атмосфера бирде.

Дания ГАЛИЕВА,
Норлат шәһәренең 3нче мәктәп - гимназиясе укучысы.

Шерхан белән Лимонтио

Кем ничектер, ә мин, һәм, гомумән безнең гаилә йорт хайваннарын үлеп ярата. Шерхан атлы песиебез барыбыз өчен дә зур юаныч. Ишек төбенә басып көтеп ала ул безне. Әтием белән әнием дә эштән кайтып керүгә үк Шерханны сыйпап, аңа ашарга бирмәсәләр, күңелләре булмый. Кичләрен безнең белән бергә телевизор карый, язу өстәлебезгә менеп утырып өй эше эшләвебезне күзәтә.

Шерхан үзенчәлекле холыклы мәче. Аңа ялгыш тибеп җибәрсәң яисә койрыгына бассаң, үткен тырнаклары белән тәнеңә батыруын көт тә тор инде.

Шерханыбыз баш булырга да ярата. Күршеләрнең ишекләре ачылып, аннан берәр мәче борын төртсә, яшен угыдай аңа ташлана ул. Подъезд буйлап үзе генә йөрергә хокуклы дип саный, күрәмсең.

Шул ук вакытта песиебез бик назлы һәм иркә дә. Миңа калса, ул безнең телебезне дә аңлый.

Этебез дә бар безнең. Лимонтио атлы ул. Ул тулаем безнең подъездда яшәүчеләрнең яраткан хайваны. Кешеләрне таный, читләрне үзенчәлекле бер өрү белән каршылый. Әмма һичкемгә тими. Безгә ияреп дәү һәм зур әниләребезгә дә бара ул.

Гомумән, урамда, озын аклы - каралы зур эт күрсәгез белегез - бу безнең Лимонтиобыз.

Айгөл ГЫЙЗЗӘТУЛЛИНА,
шәһәрнең беренче мәктәбенең 7 "Г" сыйныфы укучысы.

Н.АЗИЗОВ фотоэтюды.

Олыларга ярдәм итәбез

Картлык беркемгә дә шатлык китерми. Һәрбер авылда олы яшьтәге әбиләр һәм бабайлар яши. Ярый ла уллары, кызлары, оныклары янәшә булса. Ләкин бит әле балалары еракта яшәгән һәм үзләре генә ялгыз тормыш итүче картлар да җитәрлек. Шул әби - бабайларга буш вакытларыбызда барып хәлләрен белсәк, булышсак, алар безгә зур рәхмәтле булырлар.

Без, Киекле мәктәп - гимназиясе укучылары, авылыбызда яшәүче ялгыз картларны, ярдәмгә мохтаҗларны барладык һәм аларга булышырга шефлар беркеттек. Җомга көннәрендә шул әби - бабаларыбызга булышабыз, аларга су кертәбез, утын ярабыз, идәннәрен, савыт - сабаларын юабыз. Кешеләргә шатлык өләшү, бигрәк тә картларга булышу үзеңә дә зур шатлык китерә икән. Шуны аңладык без.

Руфия ГАЗИЗОВА,
Киекле мәктәбе 11 нче сыйныф укучысы.

ЭШТӘ СЫНАТМАДЫК

Безне басуга эшкә җибәрәләр дигән хәбәрне ишеткәч, бик шатландык. Автобус безне бик тиз кырга илтеп куйды. Без эшләргә иң беренче алынга төштек. Әзрәк уйнап чирәмдә тәгәрәп алдык һәм тырышып эшкә керештек. Азык чөгендерен йолкыдык, ташыдык, яфрагын кисеп өеп куйдык.

Эштә имгәнүчеләр булмады, чөнки барыбыз да эшкә ничек тиешле шулай киенгән идек: кулларда бияләйләр иде һәм алар безнең кулларны киселүдән саклады.

Көннәр аяз торды һәм бу яхшырак эшләргә мөмкинлек бирде. Эш вакытлары ял белән чиратлаштырылды, хезмәт дисциплинасын бозучылар булмады. Без 9 нчы класстан калышмаска тырыштык һәм тизрәк эшләдек.

Төштән соң һәрбер укучыга кечкенә генә бер участок бүлеп бирелә иде һәм бу участокны автобус килгәнче эшләп бетерә идек. Эш беткәч башкарган эшкә нәтиҗә ясадык һәм шуны ачыкладык: малайлар группасы эштә беренче урынны алды һәм шуңа күрә бер атнага малайларны класста дежур торудан азат иттеләр.

Рөстәм ДАУТОВ,
Киекле мәктәбе 6 нчы класс укучысы.

"Барби"ем татар киеме киячәк

Озакламый мәктәптә курчак киемнәренә конкурс үтәчәк. Сыйныфыбыз кызлары мәш киләләр. Курчакларга ниндиерәк күлмәк кидерәсе дип баш вата һәркем. Ә мин уйладым - уйладым да "Барби"ема татар милли күлмәге кигерергә булдым. "Сөембикә" журналындагы рәсемнән карап курчагыма бал итәкле күлмәк тектем. Иске велюр тукымадан жилет кистем. "Кызым"ның читекләре дә нәкъ менә татар әбиләренеке кебек үк - күннән һәм милли бизәкле булачак. Әле "Барби"емның башына калфак кидерергә, колагына алка асарга, муенын төймәләр белән бизәргә дә ниятлим.

Үзем кием тегәм, үзем дулкынланам: татар күлмәкле "Барби"ем призлы урын ала алса гына иде.

Алсу ИБРАҺИМОВА,
беренче мәктәп укучысы.

Акча санаганны ярата

ЧАМАЛАП КЫНА ЕРАК КИТЕП БУЛМЫЙ

Хуҗалыкларда җитештерелә торган продукциянең үзкыйммәте югары булуында кала һәм артуга бара икән, монда башка факторлар белән беррәттән электр энергиясе өчен түләүләрнең дә өлеше кечкенә түгел. Хәзер күп эшләр электр көченә көйләнгән булуын искә алганда бу табигый да. Әмма тотылган электрның ни чамалырак булуы турында уйланганда, аңа төгәл исәп алып барып, бу эштә ныклы контроль булдырганда һәм шулай итеп акланмый торган чыгымнарны киметү чаралары күрелгәндә электр энергиясен бәрәкәтле генә файдаланырга да мөмкин. Ныклы хуҗалык исәбе булдыру, азрак чыгымнар тотып күп һәм [illegible]анлы продукция җитештерү исәбенә генә манту мөмкин булуы турында сүз алып барганда бу - бердәнбер юл. Хәзер хуҗалыкларда 234 трансформатор подстанциясе бар һәм алардан күпсанлы объектларга электр энергиясе бирелә. Ә һәр объектта берничә электр моторы, электр белән эшли торган башка җиһазлар бар, дистәләгән лампочка яна. Электр энергиясенең күпме тотылуын анык белеп бару бары тик һәр подстанциядә махсус исәпләгеч булганда гына мөмкин. Бу мәсьәләгә җитди игътибар биргән хуҗалыкларда трансформатор подстанцияләре андый исәпләгечләр белән тәэмин ителгән. Синдряков исемендәге, «Киекле», Мичурин исемендәге, «Заветы Ильича», «Әлмәт», «Татарстан», «Кондырча», Кузнецов исемендәге, «Рассвет», «Якты Күл», «1 нче Май», «Төрнәс» хуҗалыкларында, РСУ ярдәмче хуҗалыгында андый исәпләгечләр дә бар, электр хуҗалыгы өчен җаваплы кешеләр дә билгеләнеп, алар электр энергиясе чыгымнары турында отчетларны вакытында биреп баралар. Шуңа да аларда электр энергиясенә киткән чыгымнар да чагыштырмача аз-рак. Мисал өчен, «Заветы Ильича»да бер айда тотылган электр энергиясе өчен түлисе сумма 6 - 7 миллион гына, РСУ ярдәмче хуҗалыгында бу күрсәткеч бик сирәк айларда гына 10 -11 миллионга җитә, механизмнар, электр җиһазлары чагыштырмача күп булган «Төрнәс»тә дә 14 - 16 миллионнан артмый. Дөрес, аның болары да кечкенә сумма түгел. Әмма бүген аеруча борчыганы саннарның башкасы. Күп кенә хуҗалыкларда электр энергиясе өчен түләнәсе суммалар чамадан тыш югары. Әйтик, «Алга»да бу сумма ай саен диярлек 45 - 50 миллион, МСО ярдәмче хуҗалыгында 35 - 40 миллион сумга җыела. «Комбайн», «Таң» һәм кайбер башка хуҗалыкларның да бу төр чыгымнары айдан - айга күпкә ишәя һәм инде ярtышар миллиардтан артып китте. Бу гаҗәп тә түгел, чөнки Муса Җәлил исемендәге, «Чирмешән» хуҗалыкларында бер генә трансформатор подстанциясенең дә электр исәпләгече юк, «Алга»да 8 постанциянең бишесе, «Таң»да бишнең дүртесе, «Үрнәк»тә җиденең, МСО ярдәмче хуҗалыгында унның дүртесе исәпләгечсез. Район буенча бүгенге көндә 69 подстанция исәпләгеч белән тәэмин ителмәгән. Әле булган исәпләгечләрнең күрсәткечләре дә даими язып алынмый һәм нәтиҗәдә «Энергонадзор»га отчет бирелми. Ә бит электр энергиясен сатучылар мондый очракта бик аптырап тормыйлар, еламаган балага имезлек бирмиләр дигән шикелле, энергияне хуҗалыкта булган электр җиһазларының куәтеннән чыгып кына исәплиләр дә, хуҗалыкка чәпәп куялар. Чама белән. Тик бу очракта чама чамадан артмый дигән принцип һич тә хуҗалык файдасына булмый шул. Шуңа күрә ассоциацияләрнең электр энергиясе өчен түлисе бурычлары миллиардлаган сумнарга җыела да инде. Шуңа күрә хәзер хуҗалык җитәкчеләре алдында иң беренче чиратта барлык подстанцияләргә дә электр исәпләгечләр алып кую, аларның күрсәткечләрен даими теркәп баруны кертү бурычы куела. Сүз дә юк, берьюлы берничә исәпләгеч сатып алу җиңел булмаячак, әмма беренче чиратта иң киеренке участоклардагы подстанцияләрне генә булса да исәпләгечләр белән тәэмин итү чарасын күрми ярамый. Бер үк вакытта эчке хуҗалык исәбе кысаларында подразделениеләр (фермалар, гаражлар, мастерскойлар һ.б.) арасында энергия чыгымнарына ныклы исәп - хисап булдыру турында да уйларга кирәк. Ул хакта сүз дә аерым әле.

Р.САТДАРОВ,
«Гостехнадзор» инспекциясе начальнигы.

Таныш булыгыз: рәсемдә «Норлатнефть» НГДУсы нефтьчесе Якуб Әбдрәхимов. Идарәнең скважиналарга җир асты һәм капиталь ремонт үткәрү цехында өлкән оператор ул. Хезмәт стажы күптән инде бер дистә елдан артып китте. Тырышлыгы, үҗәтлеге исә башкалар көнләшерлек.

Н.КВАШНИНА фотосы.

Газета укучы фикере

«Дуслык» - журналдай

«Дуслык» район газетасы якын дустым кебек минем. Сагынып, зарыгып көтеп алам мин аны. Газетаны беренче битеннән алып дүртенчесенә кадәр бер генә хәбәрне дә калдырмыйча укып барам. Соңгы вакытта «Дуслык»ны кулыма алуга ук аның бизәлешенә игътибар итәм. Элек чыга торганнары белән аермасы җир белән күк арасыдай аның. Нинди генә формалар, төсләр, рәсемнәр файдаланылмый хәзер анда. Журналдан бер дә ким түгел инде менә. Бу мөмкинлекләр редакция хезмәткәрләренең яңа җиһаз - компьютерлар белән оста эш итә белүләре нәтиҗәседер дип уйлыйм. Афәрин, дуслыклылар, газетаны тагын да эчтәлеклерәк, бизәлеше ягыннан матуррак итү өчен армый, талмый эшләгез. Уңышлар сезгә.

С.ФӘТХЕТДИНОВА,
хәбәрче.
Яңа Әмзә авылы.

Яңалыклар

«Музыка баскычларында»

Шәһәр музыка мәктәбендә үткән «Музыка баскычларында» кичәсе мәктәпнең 100гә якын беренче сыйныф укучысы өчен күңелдә уелып калырлык булды. Җырлы - биюле бу бәйрәм бүләкләргә дә бай иде. Балалар шатлык - сөенечә тулы бу чара музыка мәктәбе бинасының тузганлыгын, кысанлыгын да оныттырды хәтта.

Хезмәт коллективында

Хуҗалык исәбеннән - өстәмә керемгә

«Норлатнефть» НГДУсы цехлары быел эчке хуҗалык исәбендә эшли башлады. Яңа режимга күчү чорында мәшәкатьле зур эш алып барылды. Аның тәртибе, барышы, беренче нәтиҗәләре турындагы мәсьәләләргә ачыклык кертүне үтенеп безнең корреспондентыбыз НГДУның хезмәт һәм хезмәткә түләү бүлеге начальнигы В.М.Петровага мөрәҗәгать итте.

- Цехларны эчке хуҗалык исәбенә күчерүнең максаты чыгымнарны киметү йөзеннән производство резервларын табу һәм файдалану буенча һәр цехның кызыксынучанлыгын күтәрүдән гыйбарәт. Бүгенге көндә 1нче, 2нче, 3нче нефть һәм газ чыгару цехлары, ЦППД, ЦКППН, ПРЦЭО, ПРЦЭЭ, ЦКПРС, ЦНИПР, ЦАП, УПРПП, УТТ хуҗалык исәбенә күчерелде. Анда барлыгы 1365 эшче исәпләнә - бу НГДУдагы барлык кешенең 70 процентын тәшкил итә.

НГДУ белән цехлар арасында үзара хуҗалык исәбендәге мөнәсәбәтләр башлангыч оешмаларның хуҗалык исәбе турындагы положениедә һәм хезмәттәшлек турында килешүдә каралган. Цехлар һәм аларның участоклары арасында үзара җаваплылык НГДУның гамәлдәге хуҗалык исәбендәге дәгъвалар системасы нигезендә билгеләнә. Гаепле дип табылган цех өчен хуҗалык исәбеннән кергән керем киметелә. Аерым гаепләләр өчен дә шундый ук чаралар каралган, шуңа өстәп КТУ киметелә, дисциплинар шелтә белдерелә. Өченче квартал нәтиҗәләре буенча нефть чыгару күләме артты, производство ресурслары экономияләнде, шул сәбәпле хуҗалык исәбендәге керем алынды. Ахыр нәтиҗәгә өлеш керткән һәр эшче төп хезмәт хакына өстәп 295 әрмең сум акча алды. Цехлар арасында А.Н.Саватников җитәкчелегендәге беренче нефть һәм газ чыгару цехы иң күп керем алучы икәнлеге ачыкланды - аның кереме гомуми керемнең 17 процентын тәшкил итә.

Бүгенге производство күрсәткечләре төшү, икътисади тотрыксызлык шартларында идарәдә производствоны финанс яктан нык-лы юлга бастыру төп бурыч булып тора. НГДУ белгечләре бу факторны аңлап эш итәләр. Предприятие карары нигезендә баш белгечләр составында комиссия төзелде. Ул цехлар арасында хуҗалык исәбе нигезендә эшләү системасының кертелүенә һәм алга китешенә йогынты ясый, финанс мәсьәләсендә бүлекчәләрнең эшчәнлеген тикшерә, эчке икътисади механизм тәртибен төзи һәм аны цехлар игътибарына җиткерә.

НГДУда нефть чыгаруда чыгымнарны киметү өчен байтак кына чаралар эшләнә. Шуларның берсе - чыгымнарны азайтучыларны, матди-техник, ягулык-энергетик һәм хезмәт ресурсларын экономияләүчеләрне премияләү турында махсус карар чыгарылды. Анда икътисади яктан нәтиҗәле булган һәр чараны акчалата бүләкләү күздә тотыла. Бу һәр хезмәткәрнең, эшченең кызыксынучанлыгын арттыра: алар системалы рәвештә файдаланылган ресурслар исәбен алып баралар, контроль- үлчәү приборлары күрсәткече ярдәмендә керә, саклана һәм файдаланыла торган ресурсларны контрольдә тотуны гамәлгә ашыралар, башкарыла торган эшләрнең сыйфатын да тикшерәләр.

Йомгаклап әйткәндә, цехларны эчке хуҗалык исәбенә күчерү предприятиегә дә, бу процесста катнашучы һәр эшчегә дә файдалы дияргә мөмкин.

Хезмәттәшем

Ябалак - ябалак ап - ак кар ява. Иртәнге тынлыкны бозып кар өстеннән берәү килә. Ак кар эсләрендә беренче эзне кем сала - әлбәттә, савучы. Әлфия Сәлахова менә ике дистә елга якын инде «Татарстан» КХАсында сыерлар сава. Әйе, ферма сукмагына беренче аяк атлавына 20 елга якын вакыт узган бит инде. Кайчандыр урта мәктәпне тәмамлауга кыюсыз гына ферма бусагасыннан атлап кергән кыз бүген шулай колхозыбызның уңган, тәҗрибәле савучысы булып җитеште. Әлбәттә, терлекче хезмәте җиңел түгел. Шул гомер эчендә авырлыгы да, кыенлыклар да булгандыр. Баштагы мәлдә өлкән хезмәттәшләренең ярдәмен тоеп, киңәшләрен тыңлап эшләргә туры килде аңа. Әмма, ничек кенә булмасын, Әлфия эшен күңел биреп, яратып, вакыт узсын дип түгел, булсын дип башкарды. Рәсеме Мактау тактасыннан төшмәде, исеме газета битләрендә дә урын алды. Колхоз идарәсе тарафыннан кыйммәтле бүләкләр белән бүләкләнеп килде. Ничә еллар авыл Советына депутат итеп тә сайланды. Әйе, мондый хөрмәткә хезмәтен сөеп башкарган, югары күрсәткечләргә ирешкән кеше генә ия була ала. Әнә шулай хезмәт мәшәкатьләре белән күпме гомер узганы сизелми дә калган...

Әлфиянең гаилә тормышы да бәхетле булды. Ире Рафыйк колхозның уңган механизаторы. Тырышлыгын, булдыклылыгын күреп колхоз идарәсе аңа ферма мөдире вазифасын йөкләде. Рафыйкка эшне оештыра белү, таләпчәнлек, төгәллек кебек сыйфатлар хас. Иртә - кич һәрвакыт савучылар янында ул. Гаиләдә өч бала үсте. Илнур үткән ел 11 нче сыйныфны тәмамлады. Миләүшә мәктәптә 8 нче сыйныфта укый, кечкенә Айгөл балалар бакчасына йөри. Сүз уңаеннан шуны да әйтим, Илнур дигәннән, егет шушы көннәрдә хәрби хезмәткә китәчәк. Аның исән - имин хезмәт срогын тутырып туган авылына кайтуын телик. Изге юллар сиңа, Илнур! Солдат бурычыңны намуслы үтә, ә өйдә синә тату гаиләгез көтә.

З.ИСМӘГЫЙЛОВА.

Безгә язалар

Каникул бушка узмады

Көзге каникулда оештырылган профиль лагерьга төрле авыл һәм шәһәр мәктәпләрендә укучы 72 бала җыелган иде. Анда безнең белән гаҗәеп оста укытучылар шөгыльләнде. Безгә бирелә, өстәмә белемнәр алу, үткәннәрне кабатлау, үзебезне төрле яктан күрсәтү мөмкинлеге тудырылган иде.

Лагерьның программасы бай эчтәлекле булды: танышу кичәсе, КВНнар, спорткомплекста төрле спорт ярышлары, дискотекалар оештырылды. Төрле экскурсияләрдә булдык, үзебезне кызыксындырган сорауларга җаваплар таптык. Төрле әңгәмәләр барышында районыбызның олы шәхесләре белән таныштык.

Бу өч көн безнең өчен бик истәлекле һәм истә калырлык иде. Норлатның кунакчыл интернат мәктәбендә яшәгәндә бер-беребезгә тизияләшеп яңа дуслар таптык һәм алга таба да хәбәрләшеп торырга сүзләр куештык. Кызганыч, санаулы вакыт бик тиз үтә, безгә дә аерылышырга вакыт җитте. Аны шулай кызыклы һәм бай итеп оештырган кешеләргә, тәмле ашлары белән сыйлаучыларга олы рәхмәтебезне җиткерәсебез килә. Алар киләчәктә дә оештырылсын иде.

И.ГАЛИУЛЛИНА,
Л.ЗӘЙНЕТДИНОВА,
Киекле мәктәбенең «Каләмдәш» клубы.

Видеопиратларга - кайнар сезон

ТР Министрлар Кабинеты бу елның сентябрь аенда «Татарстан Республикасы территориясендә кино һәм видеопродукцияне тарату турында» карар кабул иткән иде. Анда «ТР территориясендә кино, видеопродукцияне тиражлау, прокатка һәм арендага бирү, видеотекалар, прокат пунктлары һәм сәүдә челтәрләре аша таратуга бәйле эшчәнлекне лицензиялау турында» һәм «Дәүләт теркәү прокат таныклыгы турында» Положениеләр расланды. Күптән түгел аны гамәлгә ашыру турында документ район хакимияте каршындагы кулланучылар хокукын яклау комитеты игътибарына да җиткерелде.

Положениенең асылы түбәндәгедән гыйбәрәт: 15нче ноябрьдән кино- видеоэшчәнлек белән шөгыльләнүче физик һәм юридик затларның кино, видеопродукциянең барлык төрләрен тарату, демонстрацияләүгә республика лицензияләре булырга тиеш. Бусы бер. Икенчесе - реализацияләнә, таратыла торган видеопродукциягә РТның Дәүләт киносы пломбалары салынган булуы таләп ителә. Аңлашыла ки, болар һәммәсе дә әлеге продукция таратучыдан өстәмә чыгымнар сорый. Ә кайберәүләргә кино, видеопродукцияне тарату белән шөгыльләнергәме, юкмы дигән нигезле уйларга бирелергә туры килмәгәе.

КЫЗЛАР КҮҢЕЛЕН НИЧЕК ЯУЛАРГА?

Егетләр колагына

* Елмаегыз! Хатын - кыз пөхтә киенгән, әйбәтләп кырынган, елмаючан ир - егетләргә игътибар итә.

* Хатын - кызга кыска, әмма үткен караш ташлау - «игътибар итү, бу - мин!» дигән сүз.

* Бераз озаграк карап торуны хатын - кыз кызыксыну һәм чакыру дип кабул итә.

* Ике арада симпатия тууын сизгәч, беренче адым ясала. Урындыгызны аңа якынрак шудыруы тыныч үтсә, яңа адым ясарга мөмкин.

* Битараф булып кыланыгыз. Бу кыяфәт сезне «серле» итә. Хатын - кыз бу «серне» ачарга омтылачак. Ләкин сезнең «битарафлык» юралмый гына...

* Хисләрегезне белдерегез. Монда арадашчы кирәкми, тәвәккәл, ягымлы булыгыз һәм кыю эш итегез. Хатын - кызлар «җебегән» ирләрне өнәми.

Сорагыз - җавап бирәбез

Берничә хатын белән

Дөресме икән ул, Ингуш республикасы Президенты Руслан Аушев берничә хатын белән торуны рөхсәт итә торган указга кул куйган, диләр.

Ингушетиядә 1993 елда ике хатын белән торган өчен җинаять җаваплылыгы беркетелгән иде. «Әгәр кешенең ике - өч фатир тотарга хакы бар икән, ни өчен ике хатын белән тору хокукына да ия түгел ул? Бу бит кеше хокукларын турыдан - туры бозу булып тора»,- дип шаярткан иде ул чагында Президент Аушев.

Чынлыкта исә Аушевның Указы ингуш халкының аз санлы булуы уңаеннан килеп чыккан иде. Россиядә ингушлар нибары 300 мең чамасы. Моннан тыш, күп хатынлык мөселман кануннарына туры килә бит. Ә ингушлар - мөселманнар.

Ленинның ике кепкасы

Ленинның ике кепка белән төшкән сурәт - һәйкәле бар диләр: берсе - башында, икенчесе - кулында имеш. Дөресме бу, әллә анекдот кынамы?

Чынлап та, мондый сәер һәйкәл Ишим шәһәренең (Төмән өлкәсе) вокзал буе мәйданында берничә дистә ел торды. Партия җитәкчеләреннән тыш, бу хәлне беркем дә күрмәде бугай. Моның өчен күпләрнең урыннарыннан «очу» мөмкинлеге дә бар иде бит, югыйсә. Җирле халыкның әйтүенчә, Ильич һәйкәлен ике кепкалы итеп ясау - читтән килгән эчкече скульпторның ялгышлыгы.

Икенче бер юлбашчының Ясная Полянадагы һәйкәле тарихы да гаҗәп бит. Л.Н.Толстойның кызы Александра Львовна нигез салган мәктәп алдында Сталинның өстенә шинель кигән, кулына трубка тоткан һәйкәле була. КПССның XX съездыннан соң бу монумент белән нишләргә инде, дигән сорау килеп баса: алып ташларгамы яки... Авыр хәлдән чыгу юлын табалар - Сталинның башын һәм трубкасын кисеп алалар да Ленинның башын чәпәп куялар. Шушы көнгә кадәр тора әле ул: генералиссимус шинеле кигән Владимир Ильич. Алга сузып, нәрсәдер сорап торган уң кулына тимиләр, ә «кипкән» сул кулына... кепка тоттыралар. Шулай итеп, Ста - Ле - нин һәйкәле килеп чыга.

Чит илгә китәсем килә

Редакциягә, исемнәрен әйтмичә генә, шушы мәсьәләдә аңлатма бирүне сорап язган хатлар да килә.

РФ тышкы эшләр министрлыгының консуллык хезмәтендә әйтүләренчә, «исемсез»ләрнең читкә чыгу ихтималы аз. Чит дәүләттә яшәүче кардәш - туганнарыннан чакыру хаты булганнарга бу эш гадирәк. Мондый очракта шул чакыру кәгазе белән ОВИРга мөрәҗәгать итү җитә. Әгәр туганнарың булмаса, визасыз гына кереп була торган берәр илгә (Кипр яки Төркия) барып, шундагы иммиграция хезмәте аша гражданлыкка ия булырга яки паспорт алырга мөмкин. Әлегә шанс зур түгел. Әмма, әгәр кеше теге яки бу тармакта сирәк очрый торган квалификацияле белгеч булса, аның мөмкинлеге зуррак.

КОТЛЫЙБЫЗ!

Некрасовка поселогында яшәүче бабабыз **Һади** һәм әбиебез **Миңсылу Мусиннарны** 70 яшь тулу уңае белән кайнар котлыйбыз.

Әби - бабай бит ул өйнең яме,
Ә тормышта олы бер терәк.
Сәламәт булыгыз, әби - бабай,
Сез бит безгә бик кирәк.

Изге теләкләр белән оныклары Марат, Ринат.

Алтын туегыз белән!

*Киекле авылында яшәүче кадерле әти - әниебез - **Исхак Исмәгыйль улы** белән **Затия Зыятдин кызы Әһлиуллиннарның** бергә гомер итә башлауларына 50 ел.*

Кадерле әтиебез һәм сөекле әиебез! Сезне алтын туегыз белн ихлас күңелдән котлыйбыз, безне куандырып, барыбыздан игелекләр генә күреп тагын озак еллар тигез гомер кичерсәгез иде.

Гомер буе язсын иде безгә,
Әти - әни, диеп дәшәргә.
Кайгы күрми, бәхет - шатлык белән
Бергә - бергә озак яшәргә.

Барлык балалары исеменнән төпчек кызлары Дания.

Белдерүләр

САТАБЫЗ

Мәрмәр плитәләр. Язуны бер - ике көн эчендә башкарабыз. Бәясе - килешү буенча. Адрес: Ленинградская ур.,14.

***

1982 нче елгы «Москвич - 2140», әйбәт хәлдә, бәясе 7 млн. сум, сатулашырга була. Адрес: Дружба ур., 69 - 46.

***

Бер бүлмәле фатир. Тел.: 5 - 40 - 88.

***

Өч бүлмәле фатир, (базы бар), гараж һәм 1996 нчы елгы ВАЗ - 2106. Тел.: 5 - 16 - 64.

***

Кулланышта булган велюр почмак, 10 метрлы келәм, 46 - 48 нче размер мутон тун, тартмасы белән ишек. Адрес: Космонавтлар ур., 31а - 2.

***

Ашыгыч рәвештә матрицалы «Epson LX - 300» принтеры, төсле Hewlett Packard «Deckjeet 870 C» төсле принтеры, медисентизатор «форманта» (32 инструмент, эффект), Samsynq «SyncMaster3», цифрлы ревербератор - стерео һәм ПК компьютерына төрле комплектлаучылар. Тел.: 5 - 26 - 19 (18 сәг.тән 21 сәг. кадәр).

***

1996 нчы елгы ак төстәге ВАЗ - 21099, 30 мең километр юл үткән. Адрес: Нефтьчеләр ур., 9 - 16, кич белән.

***

ВАЗ - 2106, бәясе килешү буенча. Төрнәс авылында Васин Александрга мөрәҗәгать итәргә.

***

1996 нчы елгы ВАЗ - 21061. ОСТО район комитетына (ДОСААФ) мөрәҗәгать итәргә. Тел.: 2 - 25 - 80 (эш), 5 - 17 - 45 (өй).

«Норлат - Октябрь АТПсы» АҖнә ашыгыч рәвештә йөк машинасына Е категорияле шоферлар, газ һәм электр белән эретеп ябыштыручылар кирәк.

Идел Буе региональ наркология үзәге

Алкогольгә бәйлелектән һәм тәмәке тартудан бер сеанста кодлаштыру. ***Табиб М.Б.Багрянцев.***

Бездә генә!

Тулы анонимлык. Индивидуаль якын килү. Дәвалау барышында пациентның туганнарына да катнашырга рөхсәт ителә. Белешмә бирелә. Консультация, әңгәмә, кодлаштырудан соң күзәтү һәм ярдәм - бушлай!

Язылу һәм әңгәмә дәвалау көнне, җомга көне 5 декабрьдә көндезге сәгать 2дә район мәдәният йорты бинасында уздырыла.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгыннан 1995 елның 16 гыйнварында бирелгән № 00164 - 30 лицензия.

БАШ МӨХӘРРИР **Р.Ф.ҖАМАЛИЕВ.**
МӨХӘРРИР **С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.**

Учредительләр: Октябрь район хакимияте һәм редакциянең хезмәт коллективы.

"Дуслык" район газетасы атнаның чәршәмбе, җомга, шимбә көннәрендә чыга, рус һәм чуваш телләренә тәрҗемә ителә.

Безнең адрес: 423000, Татарстан Республикасы, Норлат шәһәре, Карл Маркс урамы,19.

Телефоннар: баш мөхәррир - 2-12-14, 2-22-81, мөхәррир һәм җаваплы сәркәтип - 2-18-67, авыл хуҗалыгы бүлеге - 2-22-51, Советлар, хатлар һәм җәмәгать оешмалары тормышы, чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир - 2-10-44, рус теленә тәрҗемә буенча мөхәррир - 2-14-16, бухгалтерия,реклама бүлеге, фотокорреспондент - 2-15-63.

Газета Татарстан Республикасының мәгълүмат һәм матбугат Министрлыгында 34 нче номерлы таныклык белән теркәлде.

Ульяновск өлкәсе матбугат һәм мәгълүмат идарәсенең Димитровград типографиясе. Офсет ысулы белән басылды. Күләме - 1 басма табак. Тираж 2338 данә.